

Remissvar

Datum	Ärendenummer
2026-08-13	MCF 2026-07724
Ert datum	Er referens
2026-05-05	LI2026/00848

Sektionen för inriktning av skydd mot olyckor
Elisabeth Samuelsson
010-240 40 60 44
Elisabeth.Samuelsson@mcf.se

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Remissvar, En ny hemvist stärker sjö- och flygräddningstjänsten i Sverige, Ds 2026:9

Sammanfattning

Myndigheten för civilt försvar delar utredarens bedömning av de områden som behöver utvecklas. Det gäller särskilt för de räddningsinsatser som är omfattande och ställer höga krav på samverkan. Myndigheten tar dock inte ställning till om en ändrad hemvist för sjö- och flygräddningstjänst är mest effektivt för att genomföra utvecklingsarbetet. Oaktat en förändrad hemvist är det viktigt att åtgärder vidtas för att stärka förmågan.

Utredningen konstaterar att omvärldsläget ställer högre krav på sjö- och flygräddningstjänsten samtidigt som dagens verksamhet förefaller vara underfinansierad. Att endast flytta ansvaret kommer därför inte att lösa problemen. Myndigheten ser det därför som avgörande att tillräcklig finansiering skapas oavsett huvudman för de olika verksamheterna framöver.

För det fall hemvisten för den operativa sjö- och flygräddningsverksamheten ska flyttas från Sjöfartsverket menar Myndigheten för civilt försvar i likhet med utredningen att Kustbevakningen är den myndighet som har de bästa förutsättningarna att åta sig det ansvaret.

Myndigheten för civilt försvar ser i stort positivt på de uppdrag som utredningen föreslår att myndigheten ska ansvara för, men ett arbete behöver göras för att tydliggöra avgränsningar gentemot andra myndigheter och deras uppdrag. Här avses i första hand avgränsningar mellan myndigheten och Kustbevakningen gällande utbildnings- och utvecklingsfrågor samt mellan myndigheten och Transportstyrelsen gällande tillsynsverksamhet. Finansieringen av den verksamhet som föreslås för myndigheten behöver också säkerställas.

Datum
2026-08-13

Ärendenummer
MCF 2026-07724

Tidpunkten för genomförandet bör anpassas till att myndigheterna tillsammans behöver tydliggöra nya ansvarsgränser, utveckla nya samarbetsformer och särskilt förbereda de verksamhetsövergångar som kan bli aktuella.

Förslag som i första hand påverkar Kustbevakningen, Sjöfartsverket och Sjöräddningssällskapet

Kortfattat uppfattar Myndigheten för civilt försvar utredningens förslag som att det operativa ansvaret för sjö- och flygräddningen samlas hos Kustbevakningen. Kustbevakningen förväntas skapa en samordnad räddningsledning där sjö- och flygräddningstjänst och miljöräddningstjänst till sjöss samlas. I och med att Kustbevakningen just nu förbereder flytt till en ny ledningscentral är det angeläget att förutsättningar skapas för samlokalisering, och att en effektiv larmhantering och informationsdelning kan ordnas. Här vill myndigheten betona vikten av att sjö- och flygräddningstjänst samt miljöräddningstjänst till sjöss inte bara ska vara organisatoriskt samlade utan fungera som integrerade delar i ett sammanhållet system.

Avseende hur räddningstjänstverksamheten kan komma att påverkas vid en situation av höjd beredskap föreslår utredningen att utnyttjandeförordningen ändras så att räddningstjänstverksamheten undantas från de delar av Kustbevakningen som vid höjd beredskap eller krig kan underställas Försvarsmakten. Myndigheten för civilt försvar vill framhålla vikten av att det är tydligt vilka delar av organisationen som är civil verksamhet och omfattas av det folkrättsliga skyddet för civila, samt vilka delar som är underställda Försvarsmakten och därmed inte åtnjuter samma skydd som civila enligt folkrätten.

Myndigheten vill också betona vikten av att tillräckliga resurser organiseras för räddningstjänstuppdragen så att räddningsinsatser kan genomföras inom godtagbar tid och på effektivt sätt även under höjd beredskap. Förmågan att genomföra räddningsinsatser, för såväl sjö- och flygräddning som miljöräddning till sjöss, behöver vara adekvat i hela hotskalan.

Av utredningen framgår att Sjöräddningssällskapets (SSRS) roll inte ändras med den föreslagna organisationsförändringen. Utredningen menar att SSRS fortsatt kommer att ha goda förutsättningar att bedriva och utveckla sin verksamhet. Utredningens vilja är också att de bör ges möjlighet att vara samlokaliserade med räddningsledningen i den tänkta samorganiserade ledningscentralen (JRCC). Myndigheten för civilt försvar vill betona betydelsen av SSRS fortsatta medverkan i sjöräddningstjänsten men även i miljöräddning till sjöss. Myndigheten menar att

Datum
2026-08-13

Ärendenummer
MCF 2026-07724

en utveckling av samarbetet i JRCC har stor betydelse för effektiv ledning och samverkan. Förslaget att samlokalisera Sjöräddningssällskapet med JRCC bör dock utredas vidare, särskilt avseende frågor om sekretess och säkerhetsskydd.

Sjö- och flygräddningstjänsten finansieras för närvarande genom en kombination av intäkter från affärsverksamhet och statlig finansiering. Sjöfartsverkets intäkter har sedan 2010 inte motsvarat kostnaderna för sjö- och flygräddningsverksamheten. Utredningen föreslår att regeringen tydliggör hur finansieringsansvaret ska fördelas, vilket Myndigheten för civilt försvar tycker är en viktig förutsättning för syftet att stärka förmågan.

Förslag som främst påverkar Myndigheten för civilt försvar

Utredningen menar att sjö- och flygräddningstjänsten samt miljöräddningstjänst till sjöss behöver bli mer enhetlig och att det behövs ett mer samlat ansvar för normering och inriktning av verksamheterna. Därför föreslås att Myndigheten för civilt försvar för samtliga tre verksamheter ges i uppdrag att utfärda föreskrifter och genomföra tillsyn samt ansvara för övergripande utvecklings- och utbildningsfrågor. Sjöfartsverkets anslagsmedel föreslås överföras till Kustbevakningen respektive Myndigheten för civilt försvar. Till Myndigheten för civilt försvar föreslås överföras 20 mnkr, vilket skulle motsvara den del som utgör stöd och utbildning inom sjö- och flygräddningstjänst hos Sjöfartsverket. Utredningen har gjort en grov uppskattning av finansieringen av de uppdrag som flyttas från Sjöfartsverket, men inte för de uppdrag som flyttas från Kustbevakningen och Transportstyrelsen eller de uppdrag som är helt nya.

Myndigheten ställer sig i huvudsak positiv till förslagen om det utökade uppdraget. Inom myndigheten finns bred kunskap och erfarenhet inom räddningstjänstområdet i allmänhet och det finns kunskap och erfarenhet av arbete med föreskrifter, tillsyn, utveckling och utbildningsfrågor inom räddningstjänst men då företrädesvis riktad mot kommunal räddningstjänst.

För att klara det ökade uppdraget riktat mot sjö- och flygräddning samt miljöräddningstjänst till sjöss är myndigheten dock beroende av specifik kompetens och erfarenhet inom de tre räddningstjänstuppgifterna. Myndigheten ser därför att en direkt verksamhetsövergång av personal från Sjöfartsverket och Kustbevakningen är nödvändig, även om delar av myndighetens föreslagna uppdrag snarare är tillkommande uppgifter än flyttade. Det är av största vikt att det skapas reella förutsättningar för att en sådan verksamhetsövergång kan ske så sömlöst som möjligt. Tydligare beskrivningar av uppdragen behövs också för att bedöma vilken finansiering som är tillräcklig.

Datum
2026-08-13

Ärendenummer
MCF 2026-07724

I utredningens förslag nämns utbildningar som Maritime Incident Response Group (MIRG), räddningsledarutbildningen och On-Scene Coordinator (SAR-OSC). Idag bedriver Sjöfartsverket utbildning på sin anläggning på Arkö i Norrköping. Här bedömer myndigheten att förslaget i de delar som avser dessa utbildningar behöver förtydligas avseende omfattning och gränsdragning mot Kustbevakningen och Sjöfartsverket. Myndigheten bedömer att den kan omhänderta ansvar för räddningsledningsutbildning, men att ansvar för de praktiska utbildningarna, inklusive den utbildningsverksamhet som bedrivs på Arkö, bäst genomförs av Kustbevakningen om hemvisten flyttas.

Även delar som avser övergripande utveckling behöver utvecklas tillsammans med de övriga aktörerna, inklusive lärande från olyckor. Myndigheten ser goda förutsättningar för att fortsätta utveckla de forum för samverkan med de statliga räddningstjänstaktörerna som finns idag inom ramen för arbetet i beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.

Avseende larmhantering och informationsdelning som utredningen nämner särskilt ser myndigheten positivt på uppdraget att tillsammans med bland annat Kustbevakningen vidareutveckla dessa områden som har stor betydelse för en effektiv räddningstjänst.

De ansvar som överförs till myndigheten förväntas av utredaren innebära att myndigheten får en bättre och mer samlad överblick över samhällets olika räddningstjänstgrenar och ge myndigheten förutsättningar att på strategisk nivå vidareutveckla samarbetet med övriga aktörer kring ett ökat merutnyttjande av SAR-helikoptrarna. Myndigheten bedömer att den inom ramen för beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen och det redan etablerade samverkansforumet Centralt räddningstjänstforum har förutsättningar att omhänderta uppgiften.

En ökad tydlighet om uppdragets innebörd och gränsdragning mot Kustbevakningens uppdrag behövs för att kunna värdera vilken anslagsnivå som är tillräcklig. Särskilt avgränsning vad gäller utbildningsverksamhet är viktig för att uppskatta kostnaden.

Det finns också behov av att tillsammans med Transportstyrelsen analysera och tydliggöra vad som bör ingå i Myndigheten för civilt försvars tillsyn av räddningstjänstverksamheten i förhållande till annan tillsyn som Transportstyrelsen ansvarar för.

Datum
2026-08-13

Ärendenummer
MCF 2026-07724

Tidsförhållanden

Utredarens förslag är att förändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2028. För att lyckas planera och genomföra inordnandet av de nya uppdragen till dess ser Myndigheten för civilt försvar behov att tidigt tydliggöra myndighetens ansvar och säkerställa att finansiering motsvarar de tillkommande uppdragen, samt att verksamhetsövergång kan planeras och genomföras med hänsyn till berörda medarbetares arbetsmiljö.

I detta ärende har generaldirektör Mikael Frisell beslutat. Elisabeth Samuelsson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf. avdelningschef Patrik Perbeck och enhetschef Anders Edstam deltagit.

Mikael Frisell

Elisabeth Samuelsson